

د ستراتيژيکو او سيمه‌ييزو څېړنو مرکز

تحليل هفته

گڼه: 412

(24 چنگاښ - 30 چنگاښ 1402 هـ ش)

د افغانستان لپاره د ملگرو ملتونو د ستراتيژيک چوکاټ ارزونه (۲۰۲۳-۲۰۲۵)

دا نشریه د افغانستان او سیمې د مهمو سیاسي، امنیتي، اقتصادي او ټولنيزو پېښو د تحليل اوونیزه څېړونه ده چې د ستراتيژيکو او سیمه‌ييزو څېړنو مرکز له لوري په پښتو، دري، انگلیسي او عربي ژبو چمتو کېږي او خپرېږي.

په دې ګڼه کې لولئ:

- د افغانستان لپاره د ملګرو ملتونو د ستراتیژیک چوکاټ ارزونه (۲۰۲۳-۲۰۲۵)..... 3
- سریزه..... 3
- د افغانستان د اوسني وضعیت په اړه د ملګرو ملتونو تصور..... 3
- د افغانستان لپاره د نوې ستراتیژې د جوړېدو دلایل..... 5
- په افغانستان کې د ملګرو ملتونو لومړیتوبونه..... 6
- د دې ستراتیژیک چوکاټ د تطبیق امکان او پر وړاندې یې ننگونې او موانع..... 7
- پایله..... 8
- وړاندیزونه..... 9
- یادښتونه او سرچینې..... 10

د افغانستان لپاره د ملگرو ملتونو د ستراتيژیک چوکاټ ارزونه (۲۰۲۳-۲۰۲۵)

سريزه

په افغانستان کې د ملگرو ملتونو دفتر، چې له ۲۰۰۲ کال راهيسې د افغان حکومت په غوښتنه په افغانستان کې د ملگرو ملتونو د مرستندويه ماموریت تر عنوان لاندې ("United Nations Assistance Mission in Afghanistan") رامنځته شوی، موخه يې د سياسي سولې او ثبات په رامنځته کولو کې له افغان حکومت او خلکو سره مرسته کول، اقتصادي پراختيا، دوامداره پرمختگ، د ښې حکومتولۍ پراختيا، د قانون حاکمیت او د بشري حقونو د رعایت په برخه کې په ځانگړې توگه د ښځو په برخه کې په دې هېواد کې د خپلو سازمانونو او نورو هېوادونو سره په همغږۍ کار کوي.

په افغانستان کې د يوناما فعاليت د اسلامي امارت له بيا واک ته د رسيدو وروسته په دې هېواد کې د نورو نړيوالو بنسټونو په څير د جمهوري نظام له سقوط سره گډوډ او له ننگونو سره مخامخ شو. په افغانستان کې دې غير معمولي وضعيت د يوناما ماموریت په نوي پړاو کې راوستی او په افغانستان کې د نوي وضعيت له مخې يې فعاليتونه، کاري لومړيتوبونه او موخې له سره تعريف شوي. په همدې اساس په ۲۰۲۲ ز. کال کې د ملگرو ملتونو د امنیت شورا د دغه دفتر ماموریت د يوه بل کال (۲۰۲۳) لپاره وغځاوه.

په اوس وخت کې، يوناما په افغانستان کې د نړۍ د اکثر هېوادونو د استازو په نه شتون کې، د خپلو پخوانيو دندو په ترسره کولو سره، د نړۍ او افغانستان ترمنځ د ارتباطي پل په توگه کار کوي. په افغانستان کې د اوسنيو شرايطو له مخې د ټاکل شوي ډول د بېلابېلو اهدافو او د افغانستان اوسنيو شرايطو ته په کتو سره، د تمویل کوونکو او تطبيق کوونکو شريکانو (د ملگرو ملتونو د هېوادونو ټيم) سره په همغږۍ کې د "افغانستان لپاره د ملگرو ملتونو ستراتيژیک چوکاټ" تر عنوان لاندې د يوه نوي سند له مخې چې په انگليسي ("Strategic Framework for Afghanistan") دی، د 2023-2025 کلونو لپاره چې په 77 پاڼو کې ترتيب شوی خپور کړ.

په دې يادښت کې کونښن کيږي چې ياد شوی سند په څو محورونو کې، د افغانستان د وضعيت څخه د ملگرو ملتونو تصور، د افغانستان لپاره د نوي برنامې د جوړولو دلايل، په افغانستان کې د ملگرو ملتونو لومړيتوبونه، د دې ستراتيژۍ د اهدافو د عملي کولو امکانات او د هغې په وړاندې خنډونه او ننگونې وڅېړل شي.

د افغانستان د اوسني وضعيت په اړه د ملگرو ملتونو تصور

تر بل هر څه مخکې ملگرو ملتونو هڅه کړې چې په دې ستراتيژۍ کې د خپلو اهدافو د ټاکلو لپاره د افغانستان د روان وضعيت تصور وړاندې کړي.

لومړۍ موضوع چې په دې سند کې په گوته شوې د هغه چوکاټ په لاره کې د موجوده وضعیت خنډ دی چې ملگرو ملتونو د 2030 کال¹ د اجنډا د پرمختګ پلان او د دوامدار پراختیا اهدافو پلي کولو لپاره د افغانستان له حکومت سره په همغږۍ او د² SDGs په 2021 کې تعامل کې ترتیب کړی و. د ملگرو ملتونو په وینا، د لسيزو جگړو او بې ثباتۍ په افغانستان کې د ټولنيز، اقتصادي او سياسي ژوند پر ډبرو برخو منفي اغېز کړی دی. دا منفي اغېزې د بل هر سکتور په پرتله په گونبه توب کې خورا جدي دي. خو د ملگرو ملتونو له نظره، سره له دې چې افغانستان د پایداره پراختیا له ۱۶۹ اهدافو څخه يوازې ۱۵ يې تر لاسه کړي، خو د پخواني رژیم سقوط حتی د دغو ۱۵ اهدافو عملي کول هم له منځه يوړل. د ملگرو ملتونو په وینا، دغه انتقال نه يوازې پر سياسي او امنيتي وضعیت، بلکې د هېواد په ټوليز پرمختګ هم منفي اغېز کړی او د بشري حقونو، جنسيتي برابري او د ښځو پر ځواکمنتيا يې سختې پایلې لرلې دي.

د ملگرو ملتونو په نظر د حکومتدارۍ، بشري حقونو او امنيت په برخو کې، که څه هم د نوي حکومت چارواکو د ياغی حالت څخه اداري تمرکز کړی، لیکن تر اوسه په ملي پالیسيو، قانوني چوکاټونو او يا هم په ټول شموله رهبري کې هيڅ پرمختګ نه دی شوی. په داسې حال کې چې په کابل کې کابينه د پریکړو اصلي وسیله وه، نفوذ په کندهار کې میشته یو ډیر محافظه کار مشرتابه ته لیردول شوی. چارواکي بالفعل جنسيتي، توکميز، مذهبي، سياسي او جغرافيايي تنوع نلري. د دې مسايلو تر څنګ په دې موده کې مهم میکانیزمونه لکه د بشري حقونو خپلواک کمېسيون يا د ښځو چارو وزارت او هغه لاسته راوړنې چې ښځو په دولتي ادارو کې د رهبري او استازيتوب په برخه کې ترلاسه کړې وې، له لاسه تللی دی. د مدني ټولنو، نادولتي سازمانونو، د بشري حقونو د مدافعینو او رسنیو پر فعالیتونو بندیزونه لگول شوي دي. مدني فضا او د بیان ازادې او راټولیدل محدود دی. که څه هم په امنيتي وضعیت کې د پام وړ ښه والی راغلی، خو سخت دريځې ډلې لا هم فعالې دي.

د ملگرو ملتونو په فکر په افغانستان کې ټولنيز او اقتصادي وضعیت د پخوا په پرتله په ځانگړې توگه د ښځو او نجونو لپاره چې تر ټولو زیانمنې او محرومې ډلې دي خراب شوی. د ملگرو ملتونو په وینا، د 2030 اجنډا ټولې لاسته راوړنې او په تیرو دوو لسيزو کې ترلاسه شوي دوامداره پراختيايي اهداف په چټکۍ سره له لاسه ورکړل شوي او د ښځو او نجونو حقونه په سیستماتیک ډول تر پښو لاندې شوي دي. په داسې حال کې چې د هېواد وضعیت د افغانستان ټول وګړي اغېزمن کړي دي، ځینې ډلې لکه ښځې، کډوال، داخلي بې ځایه شوي، قومي او مذهبي لږکي تر نورو ډېر زیانمن شوي دي. موجوده نامناسب حالت د کډوالۍ د زیاتوالي او په ځانگړې توگه د دولتي کارکوونکو د تېښتې لامل شوی دی.

د ملگرو ملتونو د اټکلونو له مخې، اقتصاد د کلونو جگړو او د کووید - 19 ناروغۍ اغیزو له امله چې سخت اغیزمن شوی و. د طالبانو له واک څخه وروسته، د غیر انساني نړیوالو مرستو د ځنډولو او د نړیوال مالي سیستم د گونبه کولو تر اغیز لاندې په چټکۍ سره کمزوری شوی دی. د ملگرو ملتونو په وینا، که څه هم

چارواکو بالفعل د مالیاتو د راټولولو، د صادراتو د ښه والي او د سیمه ایز تجارت د ودې او د تیلو او خوراکی توکو په نړیواله کچه د بیې د راټیټولو په مرسته توانیدلي چې اقتصادي ثبات وساتي. او په پایله کې انفلاسیون له 18.3 څخه 3.5 ته راټیټ شى. مگر د هیواد د بهرنیو اسعارو د زیرمو کنگل کیدل، په مالي سیستم لور محدودیتونه او د نړیوالو مرستو کمښت، له کارى چاپیریال څخه د ښځو ایستل، او د وچکالی او نور طبیعي آفتونه، لا تر اوسه د خوښې وړ نه ښکاري.

د افغانستان لپاره د نوې ستراتیژې د جوړیدو دلایل

د ملگرو ملتونو له نظره په مخکې وړاندوینه شوې پلانونو کې نوي بدلونونه او گډوډي، دغه سازمان دې ته وهڅاوه چې په هېواد کې د پام وړ بدلونونو ته ځواب ویلو او په عاجله توگه له شته ستونزو سره د مقابلي لپاره په ۲۰۲۲ کال کې د اجتماعي کار لارښود کولو لپاره (انتقالي تعامل چوکاټ) تر عنوان لاندې یو لنډمهاله پروگرام جوړ کړي. ترڅو له هغې له لارې شریکان وکولای شي د اوسني بشري غبرگون سربره د افغانانو د اساسي بشري اړتیاوو برابرولو ته دوام ورکړي. پداسې حال کې چې د حیاتي او لومړنیو اړتیاوو سمدستي اداره کول یو اساسي لومړیتوب دی، لکه څنگه چې ملگري ملتونه پخپله اعتراف کوي، یوازې د سمدستي او اساسي اړتیاوو حل کول په اوږد مهال کې د افغانستان د لوی او مخ په زیاتیدونکي پیمانې د بشري کړاوونو سره د مبارزې لپاره کافي ندي. له بلې خوا، د ملي پرمختیایي پلان نشتوالی چې ملگري ملتونه یې په اړه سخته اندیښنه څرگندوي، د دې لامل شوی چې دا سازمان د خپل هیوادونو د همغږۍ ډلې سره په مشوره، څو کلن ستراتیژیک چوکاټ د 2030 کال اجنډا او د دوامدار پراختیا اهدافو ته د هیواد بیا رغونې لپاره ترتیب کړي.

د دې حقیقت تر څنگ چې ملگري ملتونه په اوسني ستونزمن او خطرناک حالت کې د افغانستان له خلکو سره مرسته کول د خپل یو مهم ماموریت په توگه گڼي، د داسې منظم چوکاټ ډیزاین د لارې د افغانستان نوی حکومت هم هڅوي چې د ۲۰۳۰ کال د اجنډا او د دوامدارې پراختیا د اهدافو د پلي کولو په لور حرکت وکړي. که څه هم ملگري ملتونه د خپلو موخو د ترلاسه کولو په برخه کې د افغانستان د نویو واکمنانو محدودیتونه او په ځانگړې توگه پر ښځو د بندیزونو لگولو په برخه کې محدودیتونه ارزوي، خو هیله لري چې نوی افغان حکومت به په دې برخه کې خپلو راتلونکو کړنې داسې جوړې کړي چې د افغانستان په پرمختیایي اهدافو په ترلاسه کولو کې مرسته او ملاتړ وکړي او لار هواره کړي. د ملگرو ملتونو په وینا، له تبعیض پرته د ټولو افغانانو د اړتیاوو پوره کول او د نړیوالو معیارونو سره سم د هغوی د حقونو د تامین اصلي مسوولیت د اوسني واکمن حکومت دی. د دوی په پالیسیو او کړنو کې د پام وړ بدلون پرته به، په ځانگړې توگه د ښځو او انجونو د حقونو په اړه، د افغانستان خلک به له ستونزو سره مخ شي. د دې بشردوستانه مداخلو سربره، د لومړنیو بشري اړتیاوو د برابرولو لپاره، دا به یوازې هغه وخت اغیزمن وي چې چارواکي د ښځو او نجونو لپاره

اړينو خدماتو ته د لاسرسي محدوديتونو لري کولو په گډون د اړينو خدماتو مساوي برابرولو او د اقتصادي پياوړتيا چاپيريال کې کافي پانگه اچونه وکړي. او د مرستو د او د پرمختگ پروگرامونو د گډوډولو څخه ډډه وکړي.

بل دليل چې د ملگرو ملتونو لخوا د څو کلن پروگرام د جوړولو لپاره ورکول کيدی شي دا دی چې دا سازمان د ملاتړ راجلبولو لپاره يو ليکلی پروگرام پلانوني او د اړتيا وړ بوديجې تخصيص کوي ترڅو هر هيواد په داسې حالت کې له افغانستان سره مرسته وکړي چې هلته مستقيم شتون نلري، دا اړينه ده چې يو ليکل شوی او په پام کې نيول شوی پروگرام ډيزاين کړي. له همدې امله دا پروگرام يا چوکاټ د مرسته کوونکو هيوادونو سره په پوره همغږۍ کې جوړ شوی دی. په حقيقت کې ملگرو ملتونو د افغانستان اوسنيو شرايطو ته په کتو د هيوادونو او نړيوالو سازمانونو د مرستو او ملاتړ د جلبولو لپاره داسې چوکاټ جوړ کړی دی.

د دغه ډول پلان د جوړولو بل لامل دا دی چې ملگري ملتونه د خپلو ټولو بنسټونو لپاره چې په افغانستان کې کار کوي، د دې پروگرام له لارې، د دې چوکاټ څخه د خپلو اړوندو هيوادونو د پالن کولو وسايلو په راټولولو کې مرسته کوي ترڅو د ملگرو ملتونو په سيستم کې اعظمي همغږي يقيني کړي ترڅو د دوامدار پراختيا اهدافو ته ډله ايزې پايلې وړاندې کړي. برسېره پر دې، دا چوکاټ به د يو متحد ستراتيژيک چوکاټ په توگه عمل وکړي او په دې توگه به په افغانستان کې د ملگرو ملتونو ډيری ماموريتونه متحد او همغږي مخ ته ولاړ شي.

په افغانستان کې د ملگرو ملتونو لومړيتوبونه

د همغږۍ ډلې په همکارۍ د ملگرو ملتونو د اټکلونو او شننو له مخې،³ په افغانستان کې اوسني وضعیت درې لوی لومړيتوبونه رامنځته کړي دي: "دوامداره بنسټيز خدمتونه، د ژوند اقتصادي فرصتونه او ټولنيز همغږي، د جنډر برابري، بشري حقونه او د قانون حاکميت". د دې لومړيتوبونو لپاره په پام کې نيول شوی اساسي معيار د افغانانو سمدستي او راتلونکي اړتياوې دي. که څه هم منابع به په ټولو دريو سکتورونو کې په متوازن ډول همغږي شي، مگر لومړی لومړيتوب ته ډيره پاملرنه کيږي ځکه پدې لومړيتوب کې د خلکو اساسي اړتياوې په گوته کيږي. د ملگرو ملتونو په وينا دا لومړيتوبونه د همغږۍ ډلې د غړو له خوا داسې مهال ډلبندی شوي، چې نور هيوادونه چې د همغږۍ ډلې غړي نه دي هم پر دغو مسايلو ټينگار کوي. د بېلگې په توگه، د افغانستان د گاونډيو هيوادونو د بهرنيو چارو د وزيرانو په څلورمه غونډه کې د سمرقند اعلاميه د ترهگرۍ او نشه يي توکو د قاچاق له گواښونو څخه د يوه سوله ييز، متحد، خپلواک هيواد په توگه د افغانستان د پرمختگ لپاره ژمنه څرگنده کړه. همدارنگه په دې غونډه کې د يوه ټول شموله او پراخ دولتي سيستم د رامنځته کولو پر اهميت چې د افغاني ټولني د ټولو طبقو د گټو انعکاس ولري، ټينگار وشو.

د ملگرو ملتونو له نظره، د دغه سازمان په ستراتيژیک چوکاټ کې درې عمده لومړیتوبونه چې د همغږۍ ډلې او نورو هېوادونو په گډون د ټولو خواوو د هیلو انعکاس کوي، درې مثبتې پایلې لرلی شي. د لومړي لومړیتوب د ترلاسه کولو په صورت کې د ۲۰۲۵ کال تر پایه پورې د افغانانو اکثریت، په ځانگړې توگه هغه کسان چې تر ډېره حده یو طرفه شوی دي، کولای شي بنسټیزو خدمتونو ته یا هم لږ تر لږه کیفیت لرونکي بنسټیزو خدمتونو ته مساوي لاسرسی ولري. د دویم لومړیتوب په پوره کولو سره، ډیری افغانستان به د 2025 کال تر پایه د دوامدار معیشت د ډیرو اقتصادي فرصتونو، دندو او د خوراکي توکو د تولید زیاتوالي او د طبیعي زیرمو ښه مدیریت سره د ټول شموله اقتصاد څخه گټه پورته کړي او دریم لومړیتوب به مرسته وکړي. چې د 2025 کال تر پایه به په افغانستان کې ډیر خلک وکولای شي په یوه ټولنیزه همغږي، جنسیتی برابري او ټول شموله ټولنه کې برخه واخلي چې د قانون حاکمیت او بشري حقونه په تدریجي ډول ملاتړ کړي او ډیر خلک کولی شي په حکومتولي او پریکړه کولو کې برخه واخلي.

د دې ستراتيژیک چوکاټ د تطبیق امکان او پروړاندې یې ننگونې او موانع

ملگرو ملتونو د خپل ستراتيژیک چوکاټ امکانات او تطبیق په څو اساسي شرطونو مشروط گڼلی دی. لومړی موضوع چې ډېر پرې ټینگار شوی او تقریباً د دې چوکاټ د تطبیق لپاره تر ټولو مهم شرط گڼل کېدای شي، د افغانستان د موجوده واکمنې ادارې همکاري ده. د ملگرو ملتونو په وینا، نړیوالې بشردوستانه مداخلې او د بنسټیزو اړتیاوو پوره کول به یوازې هغه وخت اغیزمن وي چې اوسنی چارواکي د اړینو خدماتو مساوي برابرولو او د اقتصادي چاپیریال په فعالولو کې کافي پانگه اچونه وکړي او په شمول د ښځو او نجونو لپاره اړینو خدماتو ته د لاسرسي محدودیتونه لرې کړي. د دې ترڅنگ حکومت باید د ملگرو ملتونو په کاري چارو کې د لاسوهنې مخه ونیسي او په دغه سازمان کې په ځانگړې توگه د ښځو د فزیکي خوځښت او فعالیت پر وړاندې شته محدودیتونه لرې کړي.

بله مسئله چې د دې چوکاټ د بشپړ پلي کیدو مخه نیسي او په پلي کیدو خنډ واقع کیدلی شي د اوسني افغان حکومت انزوا او ټیټه کچه بین الافغاني تعامل دی. لیدل کیدی شي چې د یوناما او یو څو نورو بسپنه ورکوونکو سربیره، د حکومت سره نړیوال سیاسي تعاملات محدود شوي دي. د 2021 کال له اگست راهیسې، د منظم پرمختیایي همکاري بیا پیلولو لپاره د پالیسي بدلونونو په اړه کوم پرمختگ نه دی شوی. په پایله کې، د بې طرفه او خپلواکو بشردوستانه کړنو او بشري اړتیاوو لپاره د لومړنیو مرستو لپاره د فضا ساتنه د خورا ننگونې سره مخ شوې ده، او دې وضعیت د افغانستان خلکو ته د بنسټیزو مرستو رسولو لپاره د نړیوالې مرستندویه ټولنې وړتیا د پام وړ کمه کړې ده.

بله مسئله د روان وضعیت او په پرله پسې ډول بدلیدونکی وضعیت، د سیاسي ثبات نشتوالی او په حکومت کې د خلکو لږ گډون دی. د ملگرو ملتونو په وینا، یو انحصاری او غیر استازی حکومت چې پر مدني ټولنو

پرله پسې محدودیتونه لري، د داخلي تاو تريخوالي له امله د تاوتریخوالي او ناامنیو زیاتوالی، د طالبانو او مخالفو ډلو ترمنځ جگړه، د سخت دریځو ډلو د فعالیتونو زیاتوالی، د بې وزلی او د نورو لاملونو له امله د جرمونو د کچې زیاتوالی، سیاسي وضعیت خرابوي او حکومت د سیاسي ننگونو او بې ثباتۍ سره مخ کوي. په طبیعي توګه، دا ډول حالت د ملګرو ملتونو د پروګرامونو د سم او وخت پلي کولو لپاره اړین فرصت له منځه وړي.

بله مهمه مسئله چې د چوکاټ د پروګرامونو په پلي کولو کې منفي اغیزه لري د تمویل کونکو څخه د دوی د مخکې اعلان شویو ژمنو په وړاندې د مرستې کچه ده. دا اثر په دوو لارو ځان څرګندوي؛ لومړی، ځکه چې په افغانستان کې تمایلات او د موجوده حکومت کړنې (په ځانګړې توګه د ښځو پر وړاندې د زیاتیدونکو محدودیتونه) تمویل کونکي د نورو مرستو څخه د نه کولو ته هڅوي. او دوهم، نړیوال تمایلات او تغیرات (لکه د اوکراین جگړه) ممکن د ملاتړو کوونکو پام نورو مسئلو ته واړوي او د افغانستان لپاره د ملګرو ملتونو د مرستندویه ټولنې د مالي ملاتړ د کمیدو لامل شي. همدارنګه ښایي ځینې هېوادونه د ملګرو ملتونو رول له پامه غورځوي او خپلې مرستې د خپلو ځانګړو سیاسي موخو له مخې له خپلو خپلواکو لارو مصرف کړي.

بل مهم شی چې د مرستو رسولو او د پروګرامونو د پلي کولو بهیر ورو کوي له نړیوال مالي سیستم څخه د افغانستان انزوا دی. دا فکتور هم په دوه ډوله د مرستو د رسولو په بهیر منفي اغیزه لري. لومړی، دا چې د افغانستان د بانکي سیستم پر وړاندې محدودیتونه د مالی او نغدو پیسو انتقال ستونزمنوي او دویم دا چې دا ډول محدودیتونه اقتصادي خرابوالی ګړندی کوي، بېکاري، بې وزلي، د خوړو خونديتوب او بشري اړتیاوې زیاتوي او شته ستونزې څو چنده کوي.

د ثانوي عواملو په توګه، د جغرافیایي خنډونو په څیر شیان لکه د اقلیم بدلونونه، د طبیعي پېښو زیاتوالی او شدت او د بشردوستانه اړتیاو کې د پام وړ زیاتوالی په شمول د هیواد دننه او بهر د خلکو لوی ځای کیدنه چې د بشردوستانه اړتیاوو د زیاتوالي لامل کیږي، کیدی شي. په پلان شوي تطبیق کې د چوکاټ پروګرامونه ګډوډوي.

پایله

د پایلې په توګه، د ملګرو ملتونو د ستراتیژیک چوکاټ څخه څو ارزونې ترسره کیدی شي:

لومړی: د ملګرو ملتونو نوی نوبت د څو کلن چوکاټ د طرحې او پراختیا لپاره د افغانستان د ملاتړ لپاره، چې اوس مهال ډیرو مرستو ته اړتیا لري، وخت او مناسب ګڼل کیږي. حقیقت دا دی چې د هغې عمومي موخه د افغانستان خلکو ته د اقتصادي ملاتړ برابرول دي، په داسې حال کې چې د احصایو او راپورونو له

مخې د افغانستان د خلکو لويه برخه مرستې او ملاتړ ته سخته اړتيا لري، يو مناسب، پر وخت او اغيزمن اقدام گڼل کيږي.

دويم: دا نوبت بښي چې افغانستان د نړيوالو چارواکو له خوا نه دی هېر شوی او د ملگرو ملتونو تر مشرۍ لاندې نړيواله ټولنه د نورو نړيوالو ستونزو ترڅنگ افغانستان ته ځانگړې پاملرنه کوي.

درېيم: د افغانانو د ستونزو او اړتياوو په گوته کول او ورته لومړيتوب ورکول د افغانستان اوسنی وضعیت او د افغانستان راتلونکي بڼه په گوته کوي.

څلورم: د دې ستراتيژۍ په رڼا کې هيوادونه او مرستندويه سازمانونه وهڅول شي چې له افغانستان سره لازياتې مرستې وکړي. او په پای کې، د افغانستان اوسنی حکومت په افغانستان کې د ملگرو ملتونو او نورو سازمانونو له فعاليتونو څخه واضح درک ولري او اړ دی چې له اړمنو خلکو سره د مرستې په برخه کې له ملگرو ملتونو سره لا زياته همکاري وکړي.

د يادو شويو خوشبينو قضيو سره سره، د ملگرو ملتونو ستراتيژيک چوکاټ د يوه فرمايشی او د افغانستان له ټولنيز او کلتوري چاپيريال سره تقريباً د يو نامناسب چوکاټ په توگه ارزول کيدای شي. دا ټول چوکاټ د هغو غوښتنو پوښښ دی چې کله ناکله د افغانستان په ديني او کلتوري ټولنه کې د تطبيق وړ نه وي. په دې برخه کې تر ټولو مهم بحث د ښځو پر ځواکمنتيا د چوکاټ ټينگار دی. خو له دې نه انکار نه شي کېدای چې ښځې حقونه لري، حقونه يې بايد د اسلامي شريعت په چوکاټ کې وي، چې هېڅکله په چوکاټ کې په پام کې نه دی نيول شوی. له دې هاخوا، د دې چوکاټ يو خورا جدي ټينگار د "جنسي مساوات او د ښځو او نارينه وو مساوي حقونو" دی چې دا هم په ځينو ځايونو کې د اسلامي شريعت سره په تضاد کې دی.

بله موضوع چې په ټوله کې په چوکاټ کې مطرح ده په افغانستان کې د خورا ناوړه وضعیت ښودل دي. که څه هم په دې چوکاټ کې د «نسبي امنيت تامين او د انفلاسيون د مخنيوي او د صادراتو د زياتوالي» دوه مثبتې پېښې په لږو ټکو مطرح شوې دي، خو په دې لنډه اشاره کې د نورو مثبتو پېښو له پامه غورځول چې د اسلامي امارت د بېرته ستنېدو په پايله کې رامنځته شوي، هغه ظلم دی چې په دې چوکاټ کې تر سره شوی دی.

وړاندیزونه

د ملگرو ملتونو د ستراتيژيک چوکاټ له مخې، دوه شيان وړاندیز شوي:

۱- اسلامي امارت ته وړاندیز کيږي چې په ياد شوي چوکاټ کې د اقتصادي موخو د ترلاسه کولو لپاره لازم شرايط برابر کړي چې د افغانستان لپاره يو ښه فرصت دی او په ورته وخت کې له ملگرو ملتونو سره د همکاري په زياتولو سره له نورو سازمانونو سره د مثبت تعامل لاره هواره کړي.

۲- ملگرو ملتونو ته وړاندیز کيږي چې په دې پلان کې دیني او کلتوري حساسیتونه تعدیل او اصلاح کړي او په هر پلان کې د افغانستان دیني او کلتوري شرایط همیشه په نظر کې ونیسي.

یادښتونه او سرچینې

۱. ملگرو ملتونو د دوامدار پرمختګ اوولس اهداف اعلان کړل چې هیوادونه یې باید د 2015 څخه تر 2030 پورې د 2030 اجنډا په توګه ترلاسه کړي. د دغه پروګرام له مخې، د ملگرو ملتونو ټول غړي هیوادونه باید په ملي، سیمه ییزه او نړیواله کچه د دوامدارې پراختیا د موخو او شاخصونو په برخه کې د همکارۍ او تعامل په مرسته تر ۲۰۳۰ کال پورې لاندې اوولس موخې ترلاسه کړي: د بې وزلۍ ختمول، د لوړې ختمول، سالم ژوند او هوساینې ته وده ورکول، باکیفیته زده کړه، جنسیتي برابري، د پاکو اوبو او فاضله اوبو شتون، پاکو او ارزانه انرژۍ ته لاس رسې، دوامداره او موثره اقتصادي وده، د انعطاف وړ او ټول شموله صنعتي زیربناوو وده، په ښارونو کې د نابرابرۍ کمول او پایداره او انعطاف منونکي ټولنو، د دوامدار تولید او مصرف نمونې، د اقلیم د بدلون سره د مبارزې لپاره اقدامات، د سمندرونو او بحرونو باثباته استعمال، د ایکوسیستم ښه کول او د جیو تنوع له لاسه ورکولو مخنیوی، یوه باثباته او سوله ایزه ټولنه او د دوامدار پرمختګ لپاره د نړیوالې ملګرتیا بیا ژوندی کول.

۲. د SDGs مخفف (Sustainable Development Goals) دوامدار پراختیا اهدافو سره ولاړ دي. پدې اهدافو کې د 2030 اجنډا 169 فرعي اهداف شامل دي چې هیوادونه یې باید ترلاسه کړي.

۳. د همغږۍ په ډله کې اوس مهال د استرالیا، کاناډا، چک جمهوریت، ډنمارک، جرمني، ایټالیا، فنلنډ، جاپان، لوګزامبورګ، هالنډ، ناروې، قطر، سویډن، ترکیې، سویس، د امریکا متحده ایالات، انگلستان او همدا راز د اروپا اتحادیه، د اسیا پراختیایي بانک، د ملگرو ملتونو نړیوال پراختیایي بانک، اسلامي پراختیایي بانک، د پیسو نړیوال صندوق او ملل متحد شامل دي.

د ستراتیژیکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز نادولتي، غیر انتفاعي او خپلواک ارګان دی، چې په ۱۳۸۸ لمريز کال کې په کابل کې جوړ شوی. دغه مرکز د خپلو بې پرې او کره څېړنو له لارې، په افغانستان او سیمه کې د پالیسیو د ارزونې او بډاینې لپاره فعالیت کوي.

اړیکه:

ایمیل: info@csrskabul.com csrskabul@gmail.com

وب سایټ: www.csrskabul.net - www.csrskabul.com

+93780618000

شمېره: +93780618000

www.csrskabul.com

info@csrskabul.com